

Име

Държавно лесничество "Видин", административна принадлежност РУГ Берковица. Лесоустройствен проект 2003 година, ревизионен период 1993-2002.

Местонахождение

Държавно лесничество "Видин" носи името на град Видин - главен населен пункт в района и негов административен център.

Територията на лесничеството попада в границите на област Монтана. На север и запад то граничи чрез държавната граница на България по река Дунав с Румъния, на юг с ДЛ "Лом" и ДЛ "Белоградчик", а на запад с Република Сърбия и Черна гора. В тези граници на лесничеството попадат **общините: Видин, Брегово, Ново Село, Бойница, Кула, Грамада, Макреш** и част от **община Димово**. От община Димово на територията на ДЛ "Видин" попадат землищата на селата Арчар, Владиченци, Държаница, Мали Дреновец, Септемврийци и Ярловица. Общо на територията на лесничеството са разположени 86 селища, почти напълно откъснати от горските комплекси или на известно разстояние от тях.

Географско положение

Държавно лесничество "Видин" се намира в най-северозападната част на Северна България. То е разположено върху западните части на Западна Стара планина, Предбалкана и Дунавската хълмиста равнина.

Релеф

В северната част на лесничеството, където преобладава облика на Дунавската хълмиста равнина, релефът е равнинно-хълмист с разчленени плата, падини и с по-малко или много стръмни склонове към долините на реките и суходолията. Той преминава постепенно в хълмисто-предпланински релеф със заоблени високи хълмове и стръмни склонове или котловини.

Нископланински е релефът в южната част, разположена върху предпланините на Западна Стара планина, започвайки с хълмистите вериги западно от гр. Кула, минавайки през височината "Връшка Чука" с кота 640 м н.в. и достигайки до характерните моноклинални възвишения - връх "Черноглав" и "Бабин нос" - достигайки височина до 1108 м н.в.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	5359,1	16,6
полегато (5-10)	8224,6	25,5
наклонено (11-20)	12478,2	38,8
стръмно (21-30)	5692,5	17,7
мн.стръмно (над 31)	463,1	1,4
Общо:	32217,5	100,0

Хидроложки условия

Хидрографската мрежа на ДЛ "Видин" се определя от река Дунав и десните ѝ притоци. Разположените върху територията на лесничеството притоци са: река Тимок в долното ѝ течение, река Делейнска, река Тополовец, река Войнишка, река Видбол, река Арчар и река Скомля.

Река Дунав е основно водно течение, което е и северна държавна граница с Румъния. Тя е единствената дълбока и пълноводна река. Нивото ѝ се колебае значително, като през пролетта (май-юни) водите достигат своя максимум. Маловодието на реката настъпва в края на лятото и началото на есента (септември-октомври). Тези периодични колебания на водното ниво водят до съответни колебания със сходна динамика на нивото на подпочвените води. Водите на р. Дунав непрекъснато подкопават и рушат бреговата ивица, което се подпомага и от отвесната добра цепителност на лъсовите структури.

Друго по-значително водно течение е долното течение на **река Тимок**, което служи за държавна граница между Република България и Република Сърбия и Черна Гора, както и за граница на лесничейството по протежение на около 10 км.

Река Делейнска е сравнително малка река. Води началото си от м. Апшора Олари, в близост до държавната ни граница е се влива в река Дунав между селата Асен и Гомотарци.

Река Тополовец води началото си от местността “Връшка чука”, тече в североизточна посока. Основен неин приток е река Рабровска. Влива се в река Дунав, южно от град Видин. Долното течение е коригирано и хванато в канал. В горното течение на реката е построен язовир “Кула”, разположен северно от град Кула.

Река Войнишка води началото си също от местността “Връшка чука”. Образува се от обединяването на река Чичилска и река Медешевска. В горното течение на река Чичилска, северно от с. Полетковци, е построен язовир “Полетковци”. Влива се в река Дунав при град Дунавци.

Река Видбол извира от старопланинския връх “Бабин нос”, като първоначално тече в източна посока, а след с. Макреш извира на север и в долното си течение отново се отправя в източна посока. Влива се югоизточно от град Дунавци в река Дунав.

Река Арчар също извира от връх “Бабин нос”, тече в източна посока, влива се в р. Дунав при село Арчар, чрез направена корекция на долното течение. Има по-голям дебит от река Видбол. Част от северното ѝ течение минава през територията на ДЛ “Белоградчик”.

През територията на лесничейството в долното си течение преминава и **река Скомля**. По-голямата част от водосбора на реката е разположен на територията на ДЛ “Белоградчик”. В долното течение на реката е направена корекция и тя се влива чрез канал в река Дунав, южно от остров Керкенеца.

Изброените по-горе реки се характеризират с непостоянен дебит и характерна периодичност. Минималният отток настъпва през месеците септември-октомври, а максималният - през април-май, в резултат от снеготопенето и пролетните валежи. Втори по-нисък максимум в резултат от есенните валежи настъпва в края на есента и началото на зимата (ноември-декември). Реките нямат пороен характер, скоростта на водните течения е малка, поради ниската денивелация на района Те са плитководни, с неголяма ширина, многобройни прагове и меандри. Характеризират се със скалисти и чакълести легла и здрави и запазени брегове.

През летните месеци дебитът им силно намалява. На места по техните течения са построени язовири: Божурица, Бяла Рада, Грамада и др.

Южно от с. Толовица е разположено Рабишкото езеро, което е гранично и се разделя между района на ДЛ “Видин” и района на ДЛ “Белоградчик”.

Източници на почвената влага са главно падащите валежи. Неравномерното им разпределение през годината се отразява неблагоприятно върху растежа и производителността на горскодървесната растителност. Изворите по брой и дебит силно намаляват. Многобройни са и късите сухи падини. Подпочвените води по правило са на по-голяма дълбочина - недостъпни за корените на растителността.

Климатични условия

Според класификационната схема на Събев и Станев “Климатични райони на България и техният климат” - 1963 г., територията на ДЛ “Видин” се намира в **Европейско-континенталната климатична област** и Умерено-континенталната климатична подобласт и обхваща три климатични района, а именно:

Северен климатичен район на Дунавската хълмиста равнина

Този район обхваща най-ниските западни части на Дунавската равнина. Теренът е с широки речни долини и невисоки слабо хълмисти и плоски възвишения. Най-ниската част на района е 30 м н.в., а най-високата около 200 м н.в.

Климатът е подчертано континентален в сравнение с другите райони. Абсолютните минимални температури достигат до -30°C / -35°C . Застудяванията в района са придружени от засилени северни и северозападни ветрове. Минималните температури в долините са с $5-6^{\circ}\text{C}$ по-ниски от тези в равнинните райони. Валежите през зимата са най-малко в сравнение с другите сезони. Снежната покривка е общо взето нестабилна. Въпреки студената зима, пролетта настъпва сравнително рано. Температурата на въздуха към средата на март се покачва на 5°C , а в началото на април над 10°C .

През юли средната температура е между 22,5⁰С и 24⁰С, а максималната достига до 41⁰С. Лятната сума на валежите е най-голяма в сравнение с останалите сезони, но около 60% от тях падат през месец VI. Вегетационният период за растенията е средно 6,5 месеца и се определя от късните пролетни и ранните есенни мразове.

Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина

Простира се успоредно на Северния климатичен район, като обхваща средната част на Дунавската равнина в най-западната ѝ част. Тук попада и голяма част от територията на лесничейството (около 66,9% от общата площ) с надморска височина от 150-200 м до 350 м.

Зимните температурни условия (средни зимни температури -2,5⁰С / -1,5⁰С) в този район не се отличават съществено от тези в Северния климатичен район. Но все пак се забелязват някои особености, дължащи се главно на относителната близост на Стара Планина, а отчасти и на хълмистия терен. Характерна особеност е по-честата поява на фьон и по-големият брой топли дни през зимата и началото на пролетта в сравнение със Северния климатичен район, въпреки по-високите надморски височини. Снежната покривка е сравнително неустойчива.

Пролетта настъпва сравнително рано. Пролетните мразове са често явление до средата на април.

Лятото е малко по-хладно от това в северната част на Дунавската равнина. През август и септември често има засушавания. Първите есенни мразове настъпват към средата на октомври.

Характерна особеност на района е общото увеличение на валежите, което заедно с относително по-ниските температури създава по-благоприятни условия за овлажняване на почвата през топлата част от годината. Продължителността на вегетационният период е около 6,5 месеца.

Предбалкански климатичен район

Разположен е непосредствено под средния климатичен район, като южната му граница достига до северните склонове на Западна Стара планина. Обхваща хълмистите и предпланински земи на Стара планина с надморска височина над 350 м н.в., достигайки на югозапад до централното било с надморска височина до около 1000 м. Тук попада около 21% от площта на лесничейството.

Климатичните условия в този район се отличават с голямо разнообразие и бързи промени в стойностите на отделните метеорологичните елементи, поради преобладаващият пресечен терен, наличието на предпланински ридове и врязани речни долини, като се чувства непосредственото и силно въздействие на Стара планина.

Зимата в този район е твърде студена, средната температура през януари се движи от -1,5⁰С до -3,5⁰С. Валежите са предимно от сняг. Снежната покривка е сравнително устойчива, като достига до 40-50 см.

Пролетта е хладна и настъпва по-късно. Лятото не е горещо (средни месечни температури между 16,5⁰С и 22⁰С). Летните валежи се колебаят в зависимост от надморската височина от 220 до 350 мм.

Вегетационният период трае между 5,5 и 6 месеца.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

*Таблица № 2
за температурата на въздуха*

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Северен климат. район на Дунавската хълмиста равнина (50-200 м н.в.)	10,0 / 12,2	-30,0 / -35,0	36,0 / 38,0
Среден климат. район на Дунавската хълмиста равнина (150-350 м н.в.)	9,4 / 11,8	-23,0 / -18,0	36,0 / 37,5
Предпланински климат. район (350-1000 м н.в.)	7,5 / 9,9	-22,0 / -17,0	31,0 / 31,6

Таблица № 3

за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Северен климат. район на Дунавската хълмиста равнина (50-200 м н.в.)	483-661	V-VII	II, IX
Среден климат. район на Дунавската хълмиста равнина (150-350 м н.в.)	640-930	VI	II
Предпланински климат. район (350-1000 м н.в.)	562-682	V-VI	II

Почви

На територията на ДЛ "Видин" са установени следните типове и подтипове почви: алувиални - типични, алувиално-ливадни и ливадно-блатни; сиви горски - светли, типични и тъмни; кафяви – тъмни, преходни и светли, чернозем и хумусно-карбонатни.

Таблица № 4

за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиална	1024,3	
алувиално-ливадна	69,2	
алувиално-блатна	237,2	
излужен чернозем	4548,3	
сива горска	9698,2	
тъмносива горска	11201,6	
светлосива горска	452,7	
кафява горска тъмна	1131,9	
кафява горска преходна	1773,5	
кафява горска светла	131,7	
хумусно карбонатна	1948,9	
Всичко:	32217,5	100,0

Земите на горския фонд в района на лесничейството са добре облесени и липсват ерозионни процеси с масов характер. Общата площ на земите от горския фонд обхванати от ерозия е 168,7 хектара или 0,5% от площта на лесничейството.

Растителност

Територията на държавно лесничейство "Видин" попада в **Мизийска горскорастителна област** (М), подобласт Северна България. Представена е от два пояса и четири подпояса:

М-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.)

М-I-1 - Подпояс на заливните и крайречни гори (0-600 м н.в.)

М-I-2 - Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400 м н.в.)

М-I-3 - Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (400-600 м н.в.)

М-II - Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в.)

М-II-1 - Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м н.в.)

Растителността в подпояса на заливните и крайречни гори е представена предимно от създадените интензивни култури от евро-американски тополи и различни клонове върби. Естествените насаждения се състоят от бяла върба, бяла и черна тополя. От храстите най-разпространени са аморфа, къпина, шипка, които обаче не влияят на възобновяването - предимно изкуствено.

Естествената растителност във втория и третия подпояс е представена от издънкови гори с участие на цер, горун, бук, габър и други. На хумусно-карбонатни почви участие в състава има косматият дъб. Характерна особеност за лесничейството е, че тези гори са предимно смесени, с участие на няколко дървесни вида в състава. Това от една страна е фактор, който обуславя по-високата устойчивост на насажденията, но от друга създава предпоставки за нежелана смяна на дървесните видове при неправилно

изведени сечи. От създадените култури най-разпространени от широколистните са евро-американски тополи, акация, червен дъб, полски ясен, а от иглолистните - черен и бял бор. По-рядко използвани са дуглазка, липи, орех, бряст, смърч и други. Ефектът е различен за различните видове. По-добро е състоянието на тополите, червения дъб, акацията и на места черния бор, а по-лошо на белият бор, смърча и ясените.

От храстите са разпространени глог, дрян, леска, шипка и келяв габър. Последният на места, заедно с мъждряна, е изместил естествената растителност, вследствие неправилно стопанисване и е станал основен лесообразувател. В част от издънковите дъбови насаждения подлесът затруднява естественото възобновяване.

Общо за лесничейството може да се каже, че иглолистните насаждения са с вторичен произход. Това следва да даде отражение при избора на оптимален бъдещ състав, а от там и на насоките на стопанисване и избора на дървесни видове за залесяване.

Таблица № 5
Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	357,7	1,1	197,4	0,6
Смърч	44,8	0,1	17,8	0,1
Черен бор	426,7	1,4	321,7	1,0
Ела	0,1	-	-	-
Дуглазка ела	29,2	0,1	33,1	0,1
Лиственица	1,9	-	-	-
Бук	1913,5	6,1	2162,5	6,9
Червен дъб	59,1	0,2	140,9	0,4
Зимен дъб	2799,0	8,9	2917,5	9,2
Летен дъб	44,2	0,1	43,4	0,1
Благун	7534,5	23,9	7540,2	23,6
Цер	9047,9	28,6	9200,1	29,5
Габър	1049,1	3,3	812,1	2,6
Бряст	60,4	0,2	57,3	0,2
Трепетлика	23,4	0,1	17,6	0,1
Явор	90,7	0,3	17,6	0,1
Бреза	5,5	-	3,0	-
Мъждрян	354,3	1,1	188,2	0,6
Орех	42,6	0,1	32,2	0,1
Акация	3548,4	11,3	3963,0	12,5
Космат дъб	336,8	1,1	269,5	0,9
Келяв габър	868,6	2,7	532,3	1,7
Айлант	31,0	0,1	30,8	0,1
Върба	1,6	-	0,7	-
Бяла върба	132,9	0,4	84,9	0,3
Гледичия	22,1	0,1	22,3	0,1
Джанка	6,9	-	2,5	-
Елша	4,3	-	4,3	-
Ива	2,9	-	-	-
Кестен	1,1	-	1,9	-
Конски кестен	0,2	-	0,2	-
Клен	356,4	1,1	305,3	1,0
Круша	2,3	-	0,9	-
Турска леска	0,1	-	-	-
Дребнолистна липа	0,8	-	1,0	-
Сребролистна липа	1007,7	3,2	1146,3	3,6
Люляк	5,9	-	5,9	-
Мекиш	1,5	-	0,9	-
Череша	5,4	-	10,9	-
Черница	9,0	-	1,9	-
Чинар	0,1	-	-	-
Шестил	57,1	0,2	62,6	0,2
Явор негундо	1,3	-	1,3	-
Американски ясен	4,8	-	4,8	-
Планински ясен	42,6	0,1	67,4	0,2
Полски ясен	179,4	0,6	229,1	0,7
тп Bachelieri	238,3	0,8	37,1	0,1
тп I-214	417,4	1,4	426,3	1,4
тп I-37/61	-	-	20,3	27,3

тп I-45/51	-	-	171,4	0,5
тп Agathe	126,2	0,4	119,6	0,4
тп Bianco Lomelina	6,0	-	25,5	0,1
тп CB-7	1,2	-	20,1	0,1
тп Mellene Carlo	8,3	-	32,1	0,1
тп R-16 Robusta	-	-	8,2	-
тп Vernirubens	87,6	0,3	2,6	-
тп Weltheimei	42,1	0,2	-	-
Бяла топола	62,9	0,2	59,3	0,2
Сива топола	-	-	19,8	0,1
Черна топола	37,8	0,1	37,2	0,1
Врб S.Bg-2/64	12,4	0,1	23,4	0,1
Врб S.R-202	-	-	15,4	-
Цариградски лешник	0,9	-	0,9	-
Маклен	3,5	-	6,2	-
ВСИЧКО	31560,4	100,0	31560,4	100,0

Характеристика на горския фонд

Общата площ на държавно лесничество "Видин" е 33081,5 ха. Залесената площ на лесничеството е 31559,6 хектара, което е 95,4% от устроената площ. Най-голям е делът на насажденията (предимно от издънков произход). Общата им площ е 28409,9 хектара, или 90,0% от залесената площ. По вид гора преобладават издънковите за превръщане - 19650,6 хектара, или 62,3% от залесената площ. Културите заемат общо 3149,7 хектара, или 10,0% от залесената площ, като почти по равно са застъпени акациевите, широколистните високостъблени и иглолистните - съответно 37,0%, 31,2% и 30,3%. Изредените насаждения и култури заемат 217,9 хектара общо, или 0,7% от залесената площ.

Незалесената дървопроизводителна площ е 657,9 хектара, или 2,0% от устроената площ. Общо дървопроизводителната площ на лесничеството е 32217,5 хектара, или 97,4% от устроената площ.

По вид на собствеността разпределението е дадено в *Таблица № 6*.

Таблица № 6

Разпределение на площите по собственост

Собственост	Площ в ха	%
Държавна	14312,2	43,3
Общинска	1232,0	3,7
Частна	16052,1	48,5
Временно стопанисвани от общината	1192,5	3,6
Религиозна	198,7	0,6
На други юридически лица	94,0	0,3
ОБЩО:	33081,5	100,0

Таблица № 7

Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	31559,6	95,4
Незалесена дървопроизводителна площ	657,9	2,0
Недървопроизводителна площ	864,0	2,6
Горски пасища	-	-
ОБЩО:	33081,5	100,0

Таблица № 8

Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	1022,5 / 954,6	3,1 / 3,0
Широколистни високостъблени	4638,5 / 4015,3	14,0 / 12,7
За реконструкция	2173,9 / 2113,1	6,6 / 6,7
Издънкови за прерастване	-	-
Издънкови за превръщане	20128,6 / 19650,6	60,8 / 62,3

Нискостъблени	5118,0 / 4826,0	15,5 / 15,3
ВСИЧКО:	33081,5 / 31559,6	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 9.

Таблица № 9
Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	1007,5	947,7	29912,0	28962,6	30919,5	29910,3
Защитни	2,5	2,5	1551,1	1110,9	1553,6	1113,4
Рекреационни	-	-	89,3	49,4	89,3	49,4
Защитени	12,4	4,3	105,4	102,3	117,8	106,6
Други	0,1	0,1	401,2	379,8	401,3	379,9
Общо ЗРЗТ	15,0	6,9	2147,0	1642,4	2162,0	1649,3
Общо ДСФ+ЗРЗТ	1022,5	954,6	32059,0	30605,0	33081,5	31559,6
Горски пасища	-	-	-	-	-	-
ОБЩО	1022,5	954,6	32059,0	30605,0	33081,5	31559,6

В лесоустройственият проект от 1993 година е предвидено общо ползване в размер на 626710 куб.м (средно годишно 62671 куб.м), от което 38042,5 куб.м годишно от главни сечи и 24628,5 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 360973 куб.м (средно годишно 36097,3 куб.м) или 57,6% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 183588 куб.м (ср. год. 18358,8 куб.м) или 48,3%, а от отгледни и санитарни сечи 177385 куб.м (ср. год. 17738,5 куб.м) или 72,0% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда средно годишен добив от 78657 куб.м без клони (средно годишно 87603 куб.м с клони) – 47198 куб.м добив от главни сечи, 28082 куб.м от отгледни и санитарни сечи и 3377 куб.м от реконструкция.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на горите в ДЛ "Видин" не е много добро. Площта на засегнатите от различни видове повреди насаждения и култури е 6417,7 ха или 20,3% от общата площ на лесничеството.

Горските пожари са най-разпространената повреда на територията на ДЛ "Видин" за последния ревизионен период. Площта на засегнатите дървостои е 6409,4 ха или 20,4% от залесената площ. Най-засегнати са следните дървесни видове: цер, благун, сребролистна липа, акация, клен, космат дъб, черен бор и други, като степента на увреждане е по-висока при иглолистните дървостои.

Суховършието е друга широко разпространена повреда – общо 13,0% са засегнатите гори в лесничеството. То е свързано с настъпилото трайно засушаване в последните десетилетия. Най-силно пострадали са насажденията и културите от явор негундо (61,5%), зимен дъб (31,5%), акация (28,8%), полски ясен (25,0%), орех (28,8%) и други.

Друга често срещана повреда е **гниенето**. Засегнатите гори са 1,7% от залесената площ на лесничеството. Най-разпространена е тази повреда при бука (22,9%), следван от планинския ясен (8,9%), шестила (4,4%), явора и габъра. Основна причина за повредата е високата средна възраст на буквите семенни насаждения.

По-рядко срещани са повредите предизвикани от брашнеста мана, клоносек, снеговал и снеголом, паша, механични повреди от машини и хора и обезлистване.

По време на последния ревизионен период на територията на лесничеството са констатирани по-мощни нападения от следните **насекомни вредители**: малка зимна педомерка (*Cheimatobia brumata*), голяма зимна педомерка (*Hibernia defoliaria*), гъботворка (*Limantria dispar*) и златозадка (*Euproctis chrysorrhoea*).

В горския разсадник е водена механична борба срещу голям (*Saperda carcharias*) и малък (*Saperda populnea*) тополов сечко, сив червей (*Agrotis segetum*), тополов листояд (*Melasoma populi*), бяла американска пеперуда (*Huphanthria cunea*) и акациев семеяд (*Etiella zinckenella*).

Най-голям е броя на констатираните нарушения от незаконна сеч – общо 1626 за 10-годишен период като са отсечени 3736 куб.м. Случаите на незаконен лов и риболов са

съответно 66 и 19, като са убити 9 броя дивеч. Нарушенията от незаконна паша са 23 като са пашували 217 глави добитък. По данни от лесничейството за ревизионния период са възникнали само 5 пожара като опожарената площ е 1,2 ха, но при теренно-проучвателните работи се установиха 6409,4 ха засегнати от пожари дървостои. Вероятно, огромната разлика се дължи на факта, че голяма част от установените площи са в новоустроени гори, които при предишното лесоустройство не са били посочени като горски фонд и не са били обект на лесоустройство и отчетност.

Странични ползвания

Таблица № 10

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (стар) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (нов) средногодишно
Паша - площ	хектари	9488,4	9488,4	19789,7
Едър добитък	брой	6350	72	19790
Дребен добитък	брой	37950	3842	98948
Сено	тона	225	-	
Листников фураж	пр.куб.м	3500	1588	
Горски плодове	тона	4	-	
Билки	тона	-	4,8	
Гъби	тона	2,5	-	
Елхи	брой	12500	2008	

Лечебни растения

Известно е, че растителният свят представлява неизчерпаем източник на нови лекарства. За напредъка в ползването на лечебните средства от растителен произход допринасят успехите в областта на химията и фармакологията и създаването на все по-съвършени методи, анализиращи лечебната активност на растенията.

Представителни за територията на ДЛ "Видин" лечебни растения са:

Бял пелин (*Artemisia alba* - сем. Asteraceae)

Ароматичен храст, растящ на варовити скалисти, често силно ерозирани терени. Светлолюбив ксерофит, цъфти VII-VIII, плодоноси X-XI.

Лазаркиня (*Galium odoratum* - сем. Rubiaceae)

Многогодишно тревисто растение, растящ в сенчести, предимно буково-габъррови гори. Цъфти V-VII, плодоноси VII-VIII. Сенколюбив мезофит.

Багрилна жълтуга (*Genista tinctoria* - сем. Fabaceae)

Храст, висок 30-60 см. Расте из храсталаци и просветлени гори, по тревисти и каменисти места. Умерено светлолюбив мезофит. Цъфти V-VII, плодоноси VIII-X.

Кукуряк (*Helleborus odorus* - сем. Ranunculaceae)

Многогодишно тревисто растение, отровно. Среща се в габърово-горуновия и буковия пояс. Светлолюбив, сенкоиздържлив мезофит. Цъфти III-IV.

Лечебна комунига (*Melilotus officinalis* - сем. Fabaceae)

Двугодишно растение, растящо по влажни тревисти места до 800 м.н.в., светлолюбив мезофит. Цъфти VI-VIII, плодоноси VII-IX.

Обикновен гръмотрън (*Ononis arvensis* - сем. Fabaceae)

Многогодишно тревисто растение, разпространено до 1600 м н.в. Расте по края на горите и из храсталаци на добре осветени места, като често образува пътни популации. Светлолюбив мезофит. Цъфти VI-IX, плодоноси VIII-X.

Планинска чубрица (*Satureja montana* - сем. Lamiaceae)

Полухраст, достигащ 20-40 см. Расте по ерозирани храсталачни и каменисти места върху варовик до 1000 м н.в. Среща се в ксеротермни храстово-тревни съобщества. Образува и самостоятелни съобщества. Светлолюбив вид, участващ в ценози от типа на планинско-ксеротермичната полухрастова растителност, като доминант. Цъфти VII-IX, плодоноси VIII-X.

Чемерика (*Veratrum album* - сем. Liliaceae)

Многогодишно тревисто растение, отровно, расте из влажни планински ливади и пасища. Цъфти VI-VIII, плодоноси X.

Освен посочените, сравнително рядко събирани лечебни растения, на територията на ДЛ "Видин" се срещат и редица масови такива. Това са: дребнолистна липа, плог, шипка, дрян, малина, черна боровинка, жълт кантарион, бял равнец, маточина и др.

дребнолистна липа - среща се единично в дъбовите и букови гори на територията на цялото лесничество. Ниската гъстота на популацията не позволява по-значителни добиви на цвят.

глог, шипка, дрян - масово разпространени храсти от 0 до 1200 м н.в. Участват като подлесен елемент в дъбовия и долната част на буковия пояс. На голи площи формират гъсти труднопроходими храсталачни съобщества. Има значителни възможности за добив не само на билки, а и на горски плодове.

малина - среща се предимно на сечища в горната част на буковата зона (1200-1700 м н.в.). На места формира гъсти съобщества, които затрудняват възобновяването на горите.

черна боровинка - рядко разпространена в зоната на горната граница на гората и в районите непосредствено над нея (1400-1700 м н.в.). Плододаването силно зависи от климатичните условия по време на цъфтежа (май-юни) и е неравномерно по години.

жълт кантарион - широко разпространен на голи площи в съседство с гори (600-1600 м н.в.). Ниските изкупни цени през последните три години намалиха събирането му, което спомогна за възстановяване на популацията.

бял равнец - широко разпространен върху запустели голи площи (0-800 м н.в.). Възможностите не се използват рационално.

маточина - среща се на влажни места в дъбовите и букови гори (600-1200 м н.в.). Стопанското ѝ значение е незначително.

тревист бъз - многогодишно тревисто растение. Расте масово в плътни популации край потоци, храсталаци, сечища до 1400 м н.в. Мезофит, привързан към богати и влажни почви.

Видове от “Червена книга на НР България” и защитени от закона

Географското положение на България, като южна граница на средноевропейската флора, северна граница на средиземноморската и западна граница на източноазиатската флора определя, както действително богатото разнообразие на българската флора, така и големия брой своеобразни, присъщи само на нея ендемични растителни видове.

Според категоризацията на Червената книга, растителността на територията на ДЛ “Видин” попада във флористичен район Знеполе. Растенията са разпределени в 3 категории, съответстващи на степента им на уязвимост: 13 вида към категорията “рядък”; 2 към категорията “застрашен”. Към категорията “изчезнал” не са описани представители.

Трябва да се има предвид, че данните не са актуализирани и търпят изменения.

Категория “рядък” вид:

Купанов лук (*Allium cupanii* - сем. Liliaceae)

Многогодишно луковично растение. Разпространение - Знеполе. Обитава сухи, камениливи, тревисти и храсталачни места, с плитка почва на варовити терени до 1150 м н.в. Среща се единично или на групи. Цъфти - VII, плодоноси - VIII. Отрицателно действащи фактори - утъпкване и паша. Мерки за опазване няма.

Самодивско лале (*Lilium jankae* - сем. Liliaceae)

Многогодишно луковично растение. Разпространение - Планина Руй и Милевска планина. Обитава тревисти места и скални поляни между 1000 и 2500 м н.в. На силикатен и варовит терен. Среща се единично или в съобщества на картъл и др. Цъфти VI-VII, плодоноси - VIII. Отрицателно действащи фактори - паша, туризъм. Включен в списъка на защитени растения в България.

Родопска мишовка (*Minuartia rhodopaea* - сем. Caryophyllaceae)

Многогодишно тревисто растение с разпространение - Знеполе. Балкански ендемит. Обитава скалисти места и терени с плитки скелетни почви. Има добра численост на популациите. Цъфти V-VIII, плодоноси VI-X. Отрицателни фактори - селскостопански и залесителни мерприятия.

Обикновена кандилка (*Aquilegia vulgaris* - сем. Ranunculaceae)

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - около град Видин. Обитава гори, храсталаци и тревисти съобщества в дъбовия и буковия пояс (500-1500 м н.в.). Цъфти V-VI, плодоноси VII-IX. Отрицателни фактори - събиране на букети.

Качулата боянка (*Erysimum comatum* - сем. Brassicaceae)

Двегодишно или многогодишно тревисто растение. Разпространение - около град Видин. Обитава скали и каменисти поляни върху плитки каменисти предимно хумусно-

карбонатни почви в ксеротермичния дъбов пояс до 650 м н.в. Цъфти и плодоноси V-VIII. Отрицателни фактори - паша и утъпкване от животни.

Щитовидна фибигия (*Fibigia clypeata* - сем. **Brassicaceae)**

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - около град Видин. Обитава сухи каменисти склонове, слънчеви тревисто-каменисти места до 1000 м н.в. Цъфти VI-VIII, плодоноси VIII-IX. Отрицателни фактори - паша.

Златоцветно прозорче (*Potentilla chrysantha* - сем. **Rosaceae)**

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - около град Видин. Обитава тревисти места из храсталаци и край гори, върху кафяви горски почви до 1000 м н.в. Цъфти IV-VI, плодоноси VI- VIII. Отрицателни фактори - паша, утъпкване и строителство.

Българско шапиче (*Alchemilla bulgarica* - сем. **Rosaceae)**

Многогодишно тревисто растение. Балкански ендемит. Разпространение - Руй и Милевска планина. Обитава планински ливади и пасища на кафяви горски почви. Образува малочислени популации в буковия пояс. Цъфти VI-VII, плодоноси VII- VIII. Размножава се и вегетативно. Отрицателни фактори - паша, утъпкване, косене и строителство.

Зеленоцветно шапиче (*Alchemilla viridiflora* - сем. **Rosaceae)**

Многогодишно тревисто растение. Балкански ендемит. Разпространение - Руй планина. Обитава тревисти места на хумусно-карбонатни почви. Цъфти VII-VIII, плодоноси VIII- IX. Отрицателни фактори - паша.

Длановиден ветрогон (*Eryngium palmatum* - сем. **Apiaceae)**

Двегодишно или многогодишно коренищно растение. Балкански ендемит. Разпространение – Знеполе, около град Видин. Обитава тревисти поляни, храсталаци и гори на варовити терени до 1000 м н.в. Цъфти VI-VIII, плодоноси X. Отрицателни фактори - утъпкване и строителство.

Хуеция (*Huetia cunarioides* - сем. **Apiaceae)**

Многогодишно тревисто растение с грудка. Разпространение - Знеполе и Кървав камък. Обитава сухи ливади, пасища и каменливи поляни върху кафяви горски и хумусно-карбонатни почви в буковия пояс и над горната граница на гората. Цъфти VI-VII, плодоноси VII-VIII. Отрицателни фактори - паша и косене.

Планинска самодивска трева (*Peucedanum olygophyllum* - сем. **Apiaceae)**

Многогодишно тревисто растение с разпространение - Милевска планина и Кървав камък. Обитава сухи тревисти и каменливи места предимно на варовик . Цъфти VII-VIII, плодоноси VIII-IX. Отрицателни фактори - туризъм и залесителни мероприятия. Балкански ендемит.

Сръбско звънче (*Edraihthus serbicus* - сем. **Campanulaceae)**

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - край град Видин и Парамунска планина, по скални пукнатини и варовити сухи каменливи терени с плитка хумусно-карбонатна почва. Цъфти и плодоноси VII. Отрицателни фактори - утъпкване. Балкански ендемит.

Категория “застрашен” вид:

Горска съсънка (*Anemone sylvestris* - сем. **Ranunculaceae)**

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - Знеполе. Обитава сухи тревисти места на варовик до 1500 м н.в. Цъфти IV-VI, плодоноси VI-VII. Отрицателни фактори - събиране на букети и стопанска дейност.

Розов божур (*Paeonia mascula* - сем. **Paeoniaceae)**

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - край село Ломница. Среща се в сечища и храсталаци върху добре развити, свежи до умерено влажни почви (500-1500 м н.в.). Цъфти V-VI, плодоноси VI-VII. Отрицателни фактори - събиране на букети и изсичане на горите.

От разгледаните по-горе 15 вида преобладават многогодишните тревисти растения, срещащи се предимно единично или образуващи малочислени популации. От тях има 6 балкански и 1 български ендемити.

Като цяло, факторите оказващи отрицателни влияния върху растителните съобщества, са пашата, туризма, селскостопанската и строителна дейност. Необходимите мерки за защита на различните местообитания на редки и ендемични растения и фитоценози с цел запазване на възобновяването са:

- обявяване на някои от находищата за защитени местности;

- възстановяване на естествените местообитания на изчезнали видове и фитоценози;
- включване в списъка на защитените растения в България, както и в семенни банки;
- организация на сенокоса, използване на пасищата, събирането на билки и развитие на дърводобивната промишленост в съответствие с естествения капацитет на растителните съобщества.

Защитени територии

На територията на ДЛ "Видин" са обявени следните защитени природни обекти:

Защитена местност "Раковишки манастир" - обявена като историческо място със заповед № 3718/28.08.1975 година на МГОПС и предложена за прекатегоризиране в защитена местност с писмо (изходящ № 1005/14.06.2000 година) на РИОСВ "Монтана"; с обща залесена площ 32,3 ха.

Защитена местност "Липака" - обявена като историческо място с ПМС № 1171/24.09.1951 година и предложена за прекатегоризиране в защитена местност с писмо (изходящ № 1696/11.10.2000 година) на РИОСВ "Монтана", с обща залесена площ 17,3 ха. Под режим на защита са поставени находища на Див бодлив чемшир (Бодлив залист), Розов и Червен божур и Орхидеи.

Защитена местност "Връшка чука" - обявена като природна забележителност със заповед № 1022/04.11.1986 година на КОПС и предложена за прекатегоризиране в защитена местност с писмо (изходящ № 1696/11.10.2000 година) на РИОСВ "Монтана", с обща площ 68,2 ха, от която 57,0 ха залесена и 11,2 ха незалесена. Под режим на защита са поставени находища на Розов божур Томасиниев минзухар, Ничичово прозорче, Лъскав напръстник, Тъмнопурпурна метличина и Понтийски пелин.